

نەگىزى كۆشەيىپ، ونەر كاسپىنىڭ دامۇ قوزغاۋشى قۋاتى تولسىتى

(ياسى 1 - بەتتە)

دۇنيە جۇزىندەگى 500 قۋاتتى كاسپورن قاتارىنا شىنجاڭنان العاش قوسىلعان مەمەلكەت مەنشىگىندەگى كاسپورنىغا اينال.

دى. وسعان دەيىن، شىنجاڭنان 3 كاسپورن دۇنيە جۇزىنـد.

دەگى 500 قۋاتتى كاسپورن قاتارىنا ۇتتى.

باس شۇجى شي جىنپىڭ “ناقىي ەكونوميكا ُبىر ەل ەكونوميكاسىنىڭ تابان تىرەر تىيانى، بايلىق جاراتىدىڭ ”ئۇبىرلى قاينارى، مەملەكتىنىڭ ۇۋەتتەنۇنىنىڭ، گۇلدەۋىنىنىڭ ماڭزىدى تەرگى” دەپ اتاپ كورسەتتى.

پارتيا 18 - قۇرۇلتايىنان بەرى، شىنجاڭ قامداۋ جاعىنـد. داعى قۇرلىمىدق رەفورمانى نەگىزگى جەلى ەتۇگە تاباندى بولپ، ەكونوميكالىق دامۇدىڭ سايباسى مەن تىپەيدلىگىن كۇش سالا جوعارىلاتتى. ونەر كاسپىتەگى قوسىلغان قۇن 2012 - جىلىى 292 مىليارد 990 مىلليون يۇاننان 469 مىلييارد 161 مىلليون يۇانغا كوبيەيپ، %169.34 ارتىپ، جىلىنا ورتا ەسپيەن %6.02 ارتىپ وتىردى؛ كۈلەمنەن جوعارى ەنەر كاـ. سىپ كاسپورنىدارى 3845 كەچتىپ، 10 جىلدىڭ الدىنداغـ. نىڭ 1.96 ەسەسى بولدى.

“وسى 10 جىلدا، شىنجاڭ ەكونوميكاسى جوعارى ساپالى دامۇ كەزەڭنن قارىسى الدى”. اۋتونوميالى رايونـد. ىدق ونەر كاسىپ جانە ىنفورماتسىيالىندىرۇ مەڭگەرەمسـ. نىڭ 2 - دارەجەلى شارلاۋشىسى يان جىياڭين ئالدىاۋ جاساپ بىلاي دەدى؛ شىنجاڭ “ورنىقلىق بارىسىندا ىلـ. گەرىلەپ، رەفورما جاساپ، جاڭالىق اشۇدى” قىزمەت جالىپى ارناسى ەتىپ، ُداس تۇرلى كاسىپ سالالارىنىڭ دەگـ. گەيىن بەلسەنە جوعارىلاتىپ، ەرەكشەلىككە، باسپىدققا يە كاسىپ سالالارىن زورايىتىپ، ستراتەگىيالىق جاڭادان وركەندەگەن كاسىپ سالالارىن دامتىپ، كاسىپ سالامى قۇرىلمىن جەدەل رەتتەلۇگە، تىيىن وزگەرتىپ، دارەجەـ. سىن جوعارىلاتۇغا جەتكەندى. “وسى مەزگىلدە شىنجاڭ مەشۇ وندىرىستىك قۋاتىردى قاتاردان قالدردۇ سەرىپىنىن ارتىتىرىپ، ‘يۇزۇ’، ‘ورناتۇ’، ‘تومەندەتۇ’ جاعىنا ۇزدىكىسىز كۇش سالىپ، جاسىل، تومەن كومىر قىسقىل گازدى جوعارى ساپالى دامۇ جولن تابۇعا قۇلىشىدى”.

كاسىپ سالالارىنىڭ تۇرلەنئۇي شىنجاڭنىڭ ەكونوميكاـ. لىق قۇرلىمىندا “12 - بەسجىلدىق” مەزگىلدە شەشۇشى بۇـ. رىلىس جارىققا شىعارىپ، مۇناي ونەر كاسپىنە جاتپايىتىن ونەر كاسپىنىڭ ارا سالىماى %60نەن اسىپ، مۇناي ونەر كاسـ. بى “جالعىز قۋاتى بولاتىن” اۋقىمدى تۇبەگەيلى وزگەرتىپ، شىنجاڭنىڭ جاڭاشا ونەر كاسپىتەنئۇي بىرتىندەپ ورتا - جوـ. عارى دەڭگەيگە قادم تاستادى.

كونەنىڭ ورنىن جاڭا باسىپ، توقتاۋسىز العا جىلجىدى. “13 - بەسجىلدىقتان” بەرى، شىنجاڭ قامداۋ جاعىنداى قۇـ. رىلمىدق رەفورمانى نەرەڭدەتۇدە اينارلىقتاي ناتيجەگە قول جەتكىزدى. مۇنىڭ ىشىندا 2020 - جىلىى ونەر كاسپىنىڭ ارتقان قۇنى سايكەس مەزگىلدەگىدەن %6.9 ارتىپ، بۇكىل ەلدەگى ورتاشا دەڭگەيدەين 4.1 پايىز جوعارى بولپ، ارتۇ جىلدامدىى بۇكىل ەلدەگى ولكە، رايون، قالالار اراسىندا 2 - ورنىدى يەلەپ، مەملەكتىنىڭ قاتاردا شىنجاڭنىڭ ونەر- كاسىپ تارىخىنداى ەڭ جوعارى ورنىدى كورسەتتى. كومىر جىپيا ونەر كاسپى سالاسىندا ۇيىنىدى نىساندار سالىنىپ، وندـ. دىرىسكە قوسىلىپ، كاسىپ سالاسىنىڭ دامۇي باستاپقى دەگـ. گەيدە كولەم قالىپتاستىرىپ، كومىر جىپيا ونەر كاسپىندە كوـ. مىردەن لكەن ۇندىرۇ، كومىردەن 1، 4 — بۇتاندىيول ۇندىرۇ، كومىردى دارەجەگە، ساپاياا ُبولىپ پايدالاناۋ سىياقتى وسى زامانىى كومىر جىپيا ونەر كاسپى سالاسىنداى وندىرىستىك قۇاتتار “ئۇل قاردى.

“نەنرىگيانىڭ تىزگىنىن، ُسوز جوق، ۇز قولىمىزدا ۇستاۋىمىز كەرەك”. وسى 10 جىلدا، شىنجاڭ جىگەر - ارنىدى سەرىپلەتتىن ايبىندى دا تارتىمدى جاۋاپناما تاپـ. سىردى؛ مۇناي جىپيا كاسىپ سالامى، مۇناي - تابىيى گاز ەكۇبۇلدەنئۇي بۇكىل ەل بويىنىشا ماڭغاي الدى ورنىدى يەلەپ، نافتىن نەگىزدى مايلاغىشى ماييدىڭ، مونومەرلى كۇكرت قىسقىلدى كالىدىڭ، پولۇيىنيلچلورىدـ. تىڭ (PVC) وندىرىستىك قۋاتى مەملەكەت بويىنىشا 1 - ورنىغا شىقتى؛ جاڭا نەنرىگيامەن ەلەكتر شىعارۇ كولەـ. مى، وت ەلەكترنىىڭ، جەل ەلەكترنىىڭ، فوتوۋولتلىقق ەلەكترنىىڭ اگراكات سىيىمىدىلىى بۇكىل ەل بويىنىشا الـ. دىڭغى قاتارعا ۇتتى؛ وسى زامانىى كومىر جىپيا ونەر- كاسپى سالاسىنىڭ دامۇي العاشقى دەڭگەيدە كولەم قاـ. لپتاستىردى؛ ەلەكترولىزدىك الېۋىمىنىڭ وندىرىستىك قۇات كولەمى مەملەكەت بويىنىشا 2 - ورنىدى يەلەپ، سىيرەك كىزدەستەن مەتال كەن ونىمىدەرىن بارلاۋ، اشۇ جەدەل جۇرگىزىلدى...

ستراتەگىيالىق جاڭادان وركەندەگەن كاسىپ سالالارى تىڭنان قوسىلىپ، تۇرەن سالىدى

وسى بىرنەشە كۇننەن بەرى، ۇرىمجى ەكونوميكالىق، تەخنىكالىق اشۇ رايونى (توۋتۇنجى رايونى) جىڭۇي جاڭا ماتەرىيالدار كاسىپ سالامى باقشاسىنداى تۇتاس قالىپتاۋ، تۇتاس شىڭاۋ سەخىندا قاۋىرت، قارىيالاس ەجىبەك دۇمانى ُجۇرپ جاتىر. بىيل 4 - ايدا، جىڭۇي حالقاراـ. لىق توبى سالعان، جىلىنا 250 مىڭ توننا تومەن وتتەكنى جىلنىر مىس سوزبا سىمىن تۇتاس قالىپتاۋ، تۇتاس شىڭاۋ ۇندىردىس جەلىسى وندىرىسكە قوسىلدى، بۇل نىسان شىنجاڭنىڭ مىس نەگىزدى جاڭا ماتەرىيالدارىنداى اقتاڭداقتى تولتىردى. قازىرگە دەيىن ودان 37 مىڭ 500 توننا ۇنىم شىعارلدى.

“شىنجاڭدا جاسالغان العاشقى زەردەلى قول تەلەفونـ. نىڭ، شىنجاڭدا جاسالغان العاشقى قول كومپيۇتەردىڭ ۇندـ. دىرىس جەلىسىنىن شىقۇىنان 100 مىڭ توننالىق جوعارى دالـ. دىكتەگى مىس سىم نىساننىڭ سىكە قوسىلۇنا دەيىن... جىڭۇي توبى شىنجاڭدا حالقارالىق باسەكەلىك قۇاقتا جانە وڭىرلىك جەتەكشى قۇاقتا يە كاسىپ سالامى ەكولوگىيالىق شەجىمەرىن تۇلعالاۋدا”، دەدى جىڭۇي حالقارالىق توبى قارجى قوسۇ كومىسياسىنىڭ ورنىنباسار ُتوراعاسى، شىنجاڭ ۇڭىرىنىڭ باسالقاسى شيا باۋجىياڭ.

جاڭا ماتەرىيال جاساۋ سالامى شىنجاڭنىڭ ونەر كاسىپ ەكونوميكاسىنىڭ ورتا - جوعارى دەڭگەيگە قادم تاستاۋىن ىلگەرىلەتەتىن ماڭغزدى سەرىپلىس تۇپىندەرنىڭ ُبىرى ساـ. نالادى. پارتيا 18 - قۇرۇلتايىنان بەرى، شي جىنپىڭ جولدامـ. تى ۇيىقتى تەكەن پارتيا ورتالىق كومىتەتى ناقىي ەكونوميكالىڭ، اسىرەسە، جاساۋ كاسپىنىڭ دامۇىنا ايرىقشا ُمان بەرىپ، “جاساۋ كاسپىندە قۇاىتى ەل”، “پىتەرنەتتە قۇاىتى ەل” قۇرۇ سىندى كەلەلى ستراتەگىيالىق شەشىم جاسادى. شىنجاڭنىڭ جاساۋ كاسپى ۇز ەرەكشەلىگىن تياناق تىپ، ىلەسە جۇگىرۇ- دەن ُبىر ُبولم سالالاردا باستاپ جۇگىرۇگە دەيىنگى سەكـ. رىستى جۇزەگە اسرىپ، جاساۋ كاسپىندەگى “جۇڭگو تانىسقـ. لارى” جارق ەتىپ كوزگە كۇستى. ترانسفورماتور سالامى بو- يىنشا كوپتەگەن تارماق سالادا دۇنيە جۇزىلىك بىرىنشىلىكتەردى جاراتىپ، كوپتەگەن جەتەكشى ونىمەردى شەتەل مونوپولىيانىن ئالغانىدادى؛ 4 قاتازلى، 6 قاتازلى ماقتا جىناۋ ماشىنامى ەلى شىندـ. دەگى اقتاڭداقتى تولتىردى؛ جەل ەلەكتر جابدىقتارى دۇنيە ُجۇزىنىڭ 1 - ساتسىنىداى توقپا قوسىلدى...

اسىرەسە، جاقىنقى 5 جىلدا، شىنجاڭ ونەر كاسپىنىڭ ارتۇنىدا ۇدەمەلى دامۇ كۇيى جارىققا شىعپ، تىپ وزگەرتۇـ. دە، دارەجە جوعارىلاتۇدا تىڭ قادم تاستالدى. “شىنجاڭ كاسىپ سالالاردىڭ جوبا دەڭگەيىن جوعارىلاتاۋ، شارۋاشـ. لىق - ساۋدا ورتاسىن ساپايالىندىرۇ ارقىلى تىزبەك قۇرۇدى، تىزبەكنى ۇزارتۇدى، تىزبەكنى تولىقتاۋدى، تىزبەكنى كۇشەيتىۋدى جەدەلدەتتى. قازىرگى تاڭدا، شىعسى جەلى اۋتوموبىلدەرى، تەمىر جول قۇرىلىسى اۋىر ونەر كاسپى، گۇاڭچى توبى سىياقتى جابدىق جاساۋ سالاسىندـ. داعى ُبىر تۈپ دوگەيلەر ترىكەس - ترىكەس شىنجاڭغا ترىگە تەۋىپ، شىنجاڭنىڭ جابدىق جاساۋ كاسپىنىڭ ۇلتانىن وناـ. رى ارى قالىڭدانىپ، سەرىپەيدلىگىن ونان ارى كۇشەيتتى”، دەدى يان جىياڭين.

وسى 10 جىلدا، شىنجاڭنىڭ ستراتەگىيالىق جاڭادان ور- كەندەگەن كاسىپ سالالارى تىڭنان قوسىلىپ، تۇرەن سالىدى. “13 - بەسجىلدىق” مەزگىلىندە كۈلەمنەن جوعارى ونەر كاسپىتە ستراتەگىيالىق جاڭادان وركەندەگەن كاسىپ ساـ. لارىنىداى ارتقان قۇن جىلىنا ورتا ەسپيەن %12.6، كو- لەمىنەن جوعارى وزىق تەخنىكالىق جاساۋ كاسپىندەگى ارتقان قۇن جىلىنا ورتا ەسپيەن %24.9 ارتتى. جاڭا نەنرىگا، جاڭا ماتەرىيال، وزىق جابدىق جاساۋ، بىيومەدىتسىنا - ُدارى - داربەك سىياقتى ستراتەگىيالىق جاڭادان وركەندەگەن كاسىپ سالالارى شاپشاڭ دامپ، زورىيىپ، ُبىرتالىي ماڭغاي الدى وزىق سالالار مەن ُمرى ەلدىڭ ماڭغزدى جابدىقتارىندا “شىنجاڭ جاساعان” بوي كورسەتتى...

بۇگىنگى تاڭدا، شىنجاڭنىڭ كرەمنى نەگىزدى جاڭا ما- تەرىيالدار كاسىپ سالاسىندا، كوپ كرىستالىدى كرەمىيدىڭ وندىرىستىك قۋاتى، ۇنىم مولشىرى دۇنيە ُجۇزى بويىنىشا 1 - ورنىدى يەلەپ، دۇنيە جۇزىندەگى ەڭ ۇلكەن جاسىل، جاڭا نەنرىگيالىق ماتەرىيالەن قامداۋ بازاسىنا اينالدى؛ وزىق جابدىق جاساۋ كاسپىبىندە، جاڭا نەنرىگيالىق جابدىقتار، ەلەكتر جەتكىزۇ، كەرنەۋ وزگەرتۇ جابدىقتارى، جاڭاشا ەگىن، مال شارۋاشلىعى ماشىنلارى سىياقتىلاردى ەرەكشە- لىك تەكەن وزىق جاساۋ جۇبەسى العاشقى قامادما قالىپتـ.

سىپ، ەرەكشە جوعارى كەرنەۋلى ەلەكتر جەتكىزۇ، كەرنەۋ وزگەرتۇ، جەل كۇشەين ەلەكتر شىعارۇ سىياقتى ُبىر تۈپ وزىق تەخنىكالار سالادا جەتەكشى ورنىغا شىقتى؛ ىنفورماتىيا- لاندردۇ مەن ونەر كاسپىتەندىردۇى توغىستىرۇ، 5G+، ونەر كا- سپنىڭ پىتتەرنەت، بۇلىتق ەسەپتەۋ، ۇلكەن ساندى مالىمەت، زەردەلى جاساۋ سىياقتى جاڭا تەخنىكالاردىڭ سالادا قولدانىلۇي ونان ارى تەرەڭدەپ، ۇلكەن ساندى مالىمەت سەردۇەرلەرنىڭ سىپەيدىلىى بۇكىل ەل بويىنىشا الدىڭغى قاتاردان كورىنىپ، 20 مىڭنان استام كاسپورن “شىنجاڭ كاسپورنىدارنىڭ بۇلىتقا شىقۇىن” جۇزەگە اسردى.

ەڭبەك شوغىرلانغان كاسىپ سالالارى حالقىتى بايىتۇدا اۋىر مىندەت ارقالادى

8 - ايدىڭ باسىندا، قاراقاش اۋدانى حوتان لىڭخاي ەلەكترتون شەكنى جاۋاپكەرىشلىك سەرىكتەستىگىنىڭ ۇوندـ. رىس سەخىندا ماشىنلار توقتاۋسىز گۇرىلدەپ، جۇمىشىشلار ۇندىردىس جەلىلەرىندە قارىبالاس جۇمىس سىتەپ جاتتى. قاراقاش اۋدانى ياۋا اۋىلى جاپتەرىك قىستاعىنىڭ تۇر- عىنى وبۇل ماحقۇتىنىڭ وسىندا جۇمىسقا تۇرغانىنا 3 جىلدان اسىپتى. “بۇرىن ەگسىس جۇمىسىن عانا نىستەي الاتىمىن، قازىر ونەر كاسپى جۇمىشىسىنا اينالىپ قانا قويماي، قۇلىشۇ ارقىلى زاۋود باستىى دا بولىدم، ايلىق ەڭبەكاقىم العاش سەرىكتەستىككە كەلگەندەگىنىڭ 3 ەسەسىنە جەتتى”، دەدى اۋىل قۇانشىپەن.

قىستاق اشقان زاۋودتار ۇيىدىڭ جانىنا سالىنىپ، گەنـ. شى - مالشىلار جۇمىشىسى كىيەن كىيىپ، ۇيلەرىنەن شىعا سالا زاۋودقا جەتەدى، ەڭبەك شوغىرلانغان كاسىپ سالالارى حا- لىقتى بايىتۇدىڭ اۋىر مىندەتن ارقالادى.

2014 - جىلى باس شۇجى شي جىنپىڭ شىنجاڭدى كوزدەن كەشىرىگەن كەزدە “دامۇدى حالىق تۇرىمىسِن جاقـ. سارتۇدا تىياناقتاندىرۇ كەرەك” دەپ اتاپ كورسەتتى. باس شۇجىدىڭ تاپسىراماسىن ەستە بەرىك ساقتاغان شىنجاڭ ەڭبەك شوغىرلانغان كاسىپ سالالارىن زور كۇشىين دامتىتى. جۇمىسـ. تاۋۇدى باعدار ەتىپ، توقما، كىم - كەشەك، اۋىل شارۋاشلىعى ونىمەدەرىن وڭدەۋ، ەلەكتروندى بۇيىمدار، جەڭىل ونەر كاسپى ونىمەردى سىياقتى ەڭبەك شوغىرلانغان كاسىپ سالالارىن تۇـ. يىندى تۇردە دامتىپ، جۇمىستانۇ ارناسىن ۇزدىكىسىز كەڭەيـ. تىپ، ُار ۇلت بۇقاراسىن ۇزدىكىسىز، تۇراقتى تۇردە كىرىس ارتتىرۇغا جەتەكتەدى.

2” رەتكى ورتالىقتىڭ شىنجاڭ قىزمەتى جونىندەگى اڭگىمە ماجىلىسىندە شىنجاڭدا توقما، كىم - كەشەك كاسىپ سالاسىن دامتىپ، مىلليون ادامنىڭ جۇمىستانۇن جەبەۋ ستراتىگياسىن اقتارۇ بەلگىلەنگەننەن بەرى، توقما، كىم - كەشەك كاسىپ سالامى توقما شىكىزاتتارى، ُجىپ ُپىرۇ، كەزدەمە توقۇ، گۇل باسۇ - بويماۋ، كىم - كەشەك، ۇي تو- قماىلارى، ُبىز توقماىلارى، كاسىپ سالالارىندا پايدالانىلا- تىن توقما بۇيىمدار سىياقتى كوپتەگەن كاسىپ سالامى بو- لىكتەرنەن قۇرالغان كاسىپ سالامى جۇبەسىن قالىپتاستىر- دى، اسىرەسە، كاسىپ سالامى تىزبەگىنىڭ ۇزارۇىنا قول بايلاۋ بولپ وتىرعان گۇل باسۇ - بويماۋ وندىرىسىندە سە- پىلىسكە قول جەتكىزدى“. يان جىياڭيننىڭ ايتۇنىشا، 2021 - جىلدىڭ سوڭىندا دەيىن، شىنجاڭ ەل ىشىندەگى باسقا ولكە، رايون، قالالاردان 1100دەن استام توقما، كىم - كەشەك كا- سپورنىنىڭ شىنجاڭغا كەلپ قارجى قوشۇىن، دامۇىن قايلـ. داعان. شىنجاڭنىڭ توقما سالامى ارشىندى قادامبەن دامپ، بۇكىل ەل كۈلەمىندەگى ئىقپالى كۇن سايىن كۇشـ. يىپ كەلەدى ەكەن.

2016 - جىلدان 2021 - جىلغا دەيىن، رايونىمىزدىڭ ەڭبەك شوغىرلانغان كاسىپ سالامى جالىپى 760 مىڭنان استام ادامدى تىڭنان جۇمىستانۇغا جەتەكتەدى. ونەر كاسپى جۇ- مىستانۇغا جەتەكتەيتىن، بۇقارانىڭ كىرىس ارتتىرۇىن، بايۇىن جەبەيتىن نەگىزگى شىپەك اينالدى.

ُبىر كۇندەرى جەلپىتىپ سامال ەسسە، سامۇرىق سامعار ۇزۇلم زەڭگىر كوككە. قازىرگى تاڭدا، شىنجاڭ ونەر كاسپى جاڭا تارىجى باستاماعا تابان تىرەپ، جوعا- رى ساپالى دامۇدىڭ جاڭا كەزەڭىنە ۇتىپ، بارنىشا تەز- دەۋدىڭ، كۈلەمى كەڭەيۇدىڭ، لايىقتى دەڭگەيدە اۋىر ونەر كاسپىتەنۇدىڭ، تىيىن وزگەرتىپ، دارەجەسىن جوعا- رىلاتۇدىڭ، ساپاسىن كوتەرىپ، ونىمەيدلىگىن ارتتىرۇ- دىڭ، سايكەستى دامۇدىڭ جاڭا ساتسىنا قادم تاستادى. ُار ۇلت كادر - بۇقاراسىنىڭ ُبىر نىيەتپەن كۇرەس جۇرگىز- ۇندە شىنجاڭ ونەر كاسپىنىڭ جازقىن بولاشاعى قاباجات تەزدىكەن جاقىنداي تۇسۇدە.

(ياسى 1 - بەتتە)

”بىيل قۇمىل قاۋىنىنان مول ۇنىم لىپ، جىنپاڭ ۇغا ۇلـ. گىرمەي قالۇدان الالماعان ەدىك. قىزمەت اترەتى كومەكـ. تەسكەندىكتىن، الاڭسىز بولىدم”، دەدى يۇي مىڭلياڭ. 8 - ايدىڭ 17 - كۇنى تۇستەن بۇرىن، سۇىق تىزبەك جۇك كولىگىنىڭ شوڧەرى جاڭ گوجۇان قۇمىل قالامى يىچۇ رايونىنان كولىگىن ايداپ، نومەداى جايى پىساتىن قۇمىل قاۋىنى ەگمىشلىك بازاسىنا كەلدى. ول بىلاي دەدى: اۋتوتۇراق ىندەتتىن ساقتانۇ - تىزگىندەۋ شارالارىن قاتاڭ تىياناقتاندىرىپ، جاپىق باسقارۇ اقتارىپ- تى، ايتىسدە اتىزعا بارىپ كولىككە تىبەۋدىڭ جالىپى بارد- سىنا جاۋاپتى ادام بار ەكەن، كولىككە تىبەۋ ونىمىدىلگى وتە جوعارى بولدى، ”مەنىڭ اۋتوكولىگىمدەگى قاۋىن گۇاڭشىگە جونەلتىلەدى، تۇستەن كەيىن جولغا شىعامىز”.

جاڭ ۇنىيىڭنىڭ قۇمىل قالاسىندا قۇمىل قاۋىنىن ساتىپ لىپ جۇرگەننىە 20 نەشە جىل بولدى. ول بىلاي دەدى: ”بىيل ىندەت بولغانبەن، قۇمىل قاۋىنىن جىنپاڭ ۇ، ساتىپ ۇ، تاسىمالداۋ تۇگەل ُساتتى بولدى”.

”قۇمىل قاۋىنىن سىرتقا جەتكىزۇدىڭ ترىكىلىسىىز- دىگەننى شىنايى كەپىلدىك ەتۇ ۇشىن، اۋدان قۇمىل قاۋد- نىن ساتۇ قىزمەتى ارناۋلى ُبانىن قۇردى. سايكەستىرۇ گرۇپپاسى، نەگىزنەن، نوم قالاشىعنا كەلگەن قاۋىن ساۋداگەرلەرى مەن جۇمىس سىتەۋشىلەردىڭ ىندەتتەن ساقتانۇ ىنفورماتسىيالارىن سالىستىرۇعا جاۋاپتى، تاسىمال- داۋدى قامتاماسىزداندىرۇ گرۇپپاسىنىڭ مىندەتى اۋتوكو- لىكتەردىڭ قاتىناۋىنىڭ ترىكىلىسىىز بولۇىن قامتاماسىز ەتۇ“. دەدى ارناۋرك اۋدانى قۇمىل قاۋىنىن ساتۇ قىز- مەتى ارناۋلى ُبانىنىڭ مۇشىسى، نوم قالاشىى پارتكوم- نىڭ مۇشىسى جاڭ مىڭشىڭ.

8 - ايدىڭ ورتا شىىندەن، شاپىشال سبە اۋتونوميالى اۋداننىىڭ ُشىنئارا اۋىل - قالاشىقتارىندا قۇمىل قاۋىنىن ساتۇ قىين بولۇ جاعىدايى بايقالدى. شاپىشال بازاردى باقلاۋ - باسقارۇ مەكەمەسى اۋدانىداى ەلەكتروندى ساۋدا سەرىكتەستىكتەرىمەن، ُبىر ُبولم ُمرى ساۋدا سارايلىرىمەن، ەرەن بازارلارمەن بايالىنىس جاساپ، سايكەستىرىپ، ەلەكتروندى ساۋدا كاسپورنىدارى، ساۋدا سارايلارى، ەرەن بازارلار بازار باعاسىمەن ساتىپ لىپ، تۇراقتى باعامەن ساتىپ، قاۋىن ەگەتنىن شارۋالاردىڭ ساتۇ قىسىن بولۇ ماسەلەسىن شەشۇىنە

(ياسى 1 - بەتتە)

ُبىر كۇنىڭ الدىندا، مىڭۇي ەلەكتروننىڭ قوجايىد- ىى قاتتى اىرىجغان ەدى، ىندەتنىڭ ئىقالىنا ۇشراعاندىقـ. تان، كاسپورن قازىر بار تاپسىرىستى مەرزىمىندە تاپسى- را ەلماۋ، توقتام بۇرۇ قاۋىپتە ُعۈپ كەلدى، بۇل كەيىنـد. گى سەلبەشىكتەردىڭ دە سەلگە كەنەتتىندىگىن تۇسىنىدى- رەدى. “قالىپتى ۇندىردىس جۇرگىزۇيمىز ۇشىن، كەشە تۇستەن كەيىن ۇرىمجى ەكونوميكالىق، تەخنىكالىق اشۇ رايونىنىڭ (توۋتۇنجى رايونى) قانىستى تاراۋلارى ارنالپ سەحقا كەلپ، جۇمىس باسىندا ُماجىلىس اشتى”. چىن چىڭفا بىلاي دەدى: شىكىزات تاسىمالى، دايبىن بۇ- يىمداردى سىرتقا ساتۇ، قىزمەتكەرلەردىڭ ىشەرىس، جاتىن ورنى، زارارسىزندانىردىپ ىندەتتەن ساقتانۇ سىياقتى جاقىتارداعى ماسەلەلەر ُبىر - بىردەن شەشىلدى.

مۇناي - تابىيى گاز جانە ونىڭ جىپيا ونەر كاسپىنىڭ تومەنگى بۇنىسىداى كاسپورنىدارنىڭ ۇندىردىسىن وىد- داعىداى قامتاماسىزداندىرۇ وڭىۇستىك شىنجاڭنىڭ ئورت اىپاقى - وبلىسى جونىنەن تىزبەكنى ورنىقتىرىپ، قامداۋعا كەپىلدىك ەتۇدىڭ ماڭغزدى ُتۇيىنى سانالادى. وتكەن 10 كۇندە، كورلا قالامى ۇاقىتشا تىنىش كۇيدە باسقارۇ شاراسىن اقتاردى، الايدا جۇڭگو مۇناي توبى ماپتاۋ مۇناي جىپيا سەرىكتەستىگى تارىم مۇناي جىپيا بولمىشە سەرىكتەستىگى بۇرىنعداي تولىق ۇندىرىپ، تولىق ساتۇدى جۇزەگە اسرىپ، جىيىنى 8630 توننا ەتيلەن ونىمەردەن ساتتى.

”نىكىزات ۇندىردىسىن توقتاۋعا بولمايدى، ول كاسپ سالامى تىزبەگىنىڭ، قامداۋ تىزبەگىنىڭ نەتىگى“. كورلا قالالىق پارتكومنىڭ شۇجى لى چىڭگاڭ بىلاي دەپ تانىستىردى: ىندەتتەن ساقتانۇ - تىزگىندەۋ مەن ەكونوميكالىق، قوعامدىق دامۇدى جوعارى ونىمبەن ُبىر تۇتاس جوسپارلاۋدا دايبىندىقىسىز شاپقاس جاساۋعا بولمايدى. بايىنعولپىن وبلىستىق پارتكوم، كورلا قالالىق پارتكوم ُتۇيىندى كاسپ سالامى تىزبەگىنىڭ، قامداۋ تىزبەگىنىڭ “اق ُتىزمىد” كاسپورنىدارى مەن جوعارى، تومەنگى بۇنىداى ُتۇيىندى، تىرەكنى، قاتىستى كاسپو- رنىداردىڭ ۇندىردىس قاجەتتەنە مەڭزەس، الدا ُجۇرىپ قىزمەت وتەپ، ترىقىلىقپەن ۇشتاستىرىپ، “ُبىر كاسپو- رنىغا ُبىر شارا” بويىنشا ساتقىق جوباسىن جاساپ، وسى كاسپورنىداردىڭ ۇندىردىس، تىيجارات بارىسىنداى

كۈمەكتەستى.

بىيل، كۇشار قالامى الاقارعا قالاشىى بوز قىستنا- عى 2000 مۇدان استام جەرىگە قۇمىل قاۋىنى مەن قارىبىز ەكتى. قاۋىن ەگەتنىن شارۋالاردىڭ ساتۇىنا كومەكتەشۇ ُوشىن، الاقارعا قالاشىى بوز قىستاعىندا قاۋىن - قارىبىز، جەمسى - جىدەك ساۋدا بازارىن سالىدى.

”ُار كۇنىى 300 — 400 توننا قۇمىل قاۋىندى، قارىبىز وسى ارادان بۇكىل شىنجاڭنىڭ جەر - جەرىنە سا- تىلادى، تاغى 300دەن استام ادامدى جۇمىستانۇعا جە- تەكتەدى“، دەدى الاقارعا قالاشىى پارتكومىنىڭ مۇ- شەسى شياۋ شىجەي.

8 - ايدىڭ ورتا شىىندەن، بۇرىلتوغاي اۋدانىنداى 16 مىڭ مۇ جەردەگى قۇمىل قاۋىنى پىسۇ مەزگىلىنىە ُوتتى. اتىز باسىندا قۇمىل قاۋىنىن ناسيىتىن اۋتوكولىكتەر ۇزىنىنان - ۇزاققا ُتىزىلمپ، قاۋىن ەكەتنىن شارۋالاردىڭ جۇزىنىنەن مول ۇنىمىنىڭ شاتىق كۇلكىسى ەستى. ”ُبىز ُار كۇنى سىرتقا 160 توننا اينالاسىندا قۇمىل قاۋىنىن ناسيىمىز، قاتناسنا تاراۋلارى بىزگە جول كۇالىگىن ُبىتىرىپ بەردى، شىنجاڭنان ُساتتى جولغا شىعا الامىز“، دەدى ساتىپ الۇشى ساۋداىكەر ياك گوشۇن.

8 - ايدان بەرى، بۇرىلتوغاي اۋدانىنا كىرىپ - شىققان جۇك اۋتوكولىكتەرى جىيىنى 3400گە جەتسىپ، قۇمىل قاۋىنى سىياقتى تۇرلى اۋىل شارۋاشلىق قوسمىشا ونىمەردى مەن زاتتىق ماتەرىيالداردان 10 مىڭ توننادان استام تاسىمالدادى“. بۇرىلتوغاي اۋداندىق قاتىناس - تا- سىمال مەكەمەسىنىڭ ورنىنباسار باستىعى يۇە حاۋ مىنالار- دى ُبىلدىردى: اۋىل شارۋاشلىعى قوسمىشا ونىمەردە- نىڭ سىرتقا تاسىمالداىۇ ارناسىن ترىكىلىسىىزدەندىرۇ ُوشىن، اۋداندىق قاتىناس - تاسىمال مەكەمەسى اۋىل شارۋاشلىعى، اۋىل - قىستاق مەكەمەسى سىياقتى تاراۋ- لارمەن جانە ُارقاقىسى اۋىلدىق ۇكەبەتتەرمەن بىرىلە- سىپ، الدا ُجۇرىپ قىزمەت وتەۋگە ارناۋلى ادام ورننا- لاستىرىپ، جۇك تاسىمالى اۋتوكولىكتەرنىڭ جول كۇالى- گىن ُوتىنىش ەتىپ الۇىنا كومەكتەسىپ، اۋتوكولىكتەر- دىڭ جول كۇالىگىن جەدەل ُبىتىرىپ، جەدەل تاراتۇدى اقتاردى. سونىمەن بىرگە، تاس جول تەكسەرۇ پۇنكت - تۇيىندەرىندە جۇك تاسىمالى اۋتوكولىگى ارناۋلى وتكە- لىن اشىپ، تەكسەرۇ ونىمىدىلىگىن جوعارىلاتىپ، جىلدام وتۇگە شىنايى كەپىلدىك ەتتى.